

PRIMLJENO:	30. 1. 2024 GC
KLASIFIKACIONI BROJ:	28-2/24-1
VEZA:	
EPA:	149 XXVIII
SKRAĆENICA:	PHILOG:

SKUPŠTINA CRNE GORE
Predsjedniku

Na osnovu člana 93 stav 1 Ustava Crne Gore i odredaba čl. 130 i 131 Poslovnika Skupštine Crne Gore, podnosimo **Prijedlog zakona o dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti**, radi stavljanja u proceduru Skupštine Crne Gore.

POSLANICI

Andrija Nikolić
Jeyto Eraković
Sonja Milatović
Ivan Vuković
Nermin Abdić

ZAKON O DOPUNAMA ZAKONA O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI

Član 1

U Zakonu o zdravstvenoj zaštiti („Službeni list CG”, br. 3/16, 39/16, 2/17, 44/18, 24/19, 82/20, 8/21 i 3/23), poslije člana 16b dodaje se novi član koji glasi:

„Član 16c

Pružanje zdravstvene zaštite može se obavljati sprovođenjem osnovnih mjera održavanja života javno dostupnom automatskom eksternom defibrilacijom uz upotrebu automatskog eksternog defibrilatora (u daljem tekstu: AED uređaj), u slučaju da se u okruženju gdje je postavljen AED uređaj nekom licu dogodi srčani i/ili zastoj disanja.

Mjerama iz stava 1 ovog člana uz upotrebu AED uređaja u okviru prve pomoći sprovode se postupci oslobađanja disajnih puteva, održavanja disanja i krvotoka od strane lica koja nemaju obrazovanje zdravstvenog usmjerenja, a osposobljena su za sprovođenje osnovnih mjera održavanja života uz upotrebu AED uređaja, do dolaska hitne medicinske pomoći.

Ministarstvo propisuje uslove za pružanje zdravstvene zaštite iz st. 1 i 2 ovog člana, način i postupak za postavljanje i korišćenje AED uređaja na javnim i drugim prostorima, način osposobljavanja lica koja nemaju obrazovanje zdravstvenog usmjerenja za sprovođenje osnovnih mjera održavanja života uz upotrebu AED uređaja, vođenje evidencije AED uređaja i sprovedenih postupaka oživljavanja uz upotrebu AED uređaja, dužnosti Zavoda za hitnu medicinsku pomoć u sprovođenju javno dostupne automatske eksterne defibrilacije i uslove za sistem kontrole kvaliteta.”

Član 2

Propis iz člana 16c stav 3 ovog zakona Ministarstvo će donijeti u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

O b r a z l o ž e n j e

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana 16 stav 1 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je određeno da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju i druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Iznenadni srčani zastoj je stanje u kojem se očekuje brzo i efikasno djelovanje u cilju spašavanja i očuvanja ljudskog života i zdravlja. Može se desiti bilo kome od nas, mladim i starijim osobama, bolesnim ili zdravim osobama, bez ikakvih znakova ili su znakovi takvi da se ne prepoznaju kao upozoravajući. U iznenadnom srčanom zastoju osoba gubi svijest, prestaje disati i nema pulsa, tj. gubi znakove života, a zbog nedostatka kiseonika kroz 3 do 5 minuta nastaje trajno oštećenje mozga i smrt.

Nažalost, nijedna hitna medicinska služba u svijetu, koliko god dobro bila organizovana, ne može u svim slučajevima doći do osobe koja doživi iznenadni srčani zastoj unutar 3 minuta. Ta činjenica je podstaknula razmišljanje o donošenju programa kojim će se laici edukovati da pruže svrsishodnu pomoć u slučaju iznenadnog srčanog zastoja do dolaska hitne medicinske službe u puno zemalja svijeta. Rezultat tih razmišljanja kao i analiza podataka dobijenih u sklopu tih programa je da je pravi put za smanjenje smrtnosti od iznenadnog srčanog zastoja uvođenje edukacije laika za oživljavanje, kao i detektovanje svojstava koja moraju zadovoljiti defibrilatori namijenjeni upotrebi od strane laika. Svi ti dosadašnji naponi doveli su do toga da sada imamo naučno utemeljene studije na osnovu kojih se može reći da iznenadni srčani zastoj nije beznadežno stanje, jer svaki edukovani laik uz javno dostupan automatski eksterni defibrilator (AED) može značajno doprinijeti preživljavanju osoba koje dožive iznenadni srčani zastoj. U tom ključnom razdoblju od 3 do 5 minuta svaka osoba može sa znanjem primjene AED-a spasiti život druge osobe. Pretpostavka za to su dostupnost AED uređaja i znanje laika o postupcima oživljavanja uz korišćenje AED-a.

Svi programi javno dostupne rane defibrilacije vode se činjenicom da je potrebno osigurati mogućnost prve defibrilacije unutar 5 ključnih minuta. Jednostavno rečeno

potrebno je detektovati mjesta najbolje dostupnosti AED-a i osigurati dostupnost edukovanih osoba za oživljavanje uz potrebu AED-a.

Njihovom sistemskom implementacijom, edukovani laici postaju značajna karika u lancu zbrinjavanja do dolaska hitne medicinske službe. Time pravovremeno, odgovorno i kompetentno djelovanje laika bitno utiče na konačni ishod zbrinjavanja u smislu značajnog smanjenja stope smrtnosti u slučaju iznenadnog srčanog zastoja.

U Evropi svake godine oko 400.000 ljudi doživi vanbolnički iznenadni srčani zastoj sa procentom preživljavanja u ovom trenutku manjim od 10% - od 100 osoba koji dožive srčani zastoj manje od 10 preživi. Međutim, intervencija unutar 3 do 5 minuta povećava mogućnost preživljenja za više od 50% - u tom slučaju od 100 osoba koje dožive srčani zastoj više od 50 osoba ima šansu da prežive. Prema procjenama od iznenadne srčane smrti u Crnoj Gori godišnje umire više od 1500 osoba. Važno je dakle podići svijest da su u slučaju iznenadnog srčanog zastoja sekunde i minute važne, a te sekunde i minute su u rukama svih nas, te se zakonodavni aspekti za slučaj sprovođenja defibrilacije od strane laika trebaju implementirati.

Na osnovu epidemioloških i naučnih činjenica, te činjenice da su se u Evropi programi rane dostupne defibrilacije AED-ima primjenjivali samo djelimično, Evropski parlament je 14. juna 2012. godine donio Deklaraciju o uspostavljanju evropske sedmice svijesti o srčanom zastoju, kojim su pozvani Evropska komisija, Vijeće Evrope i sve države članice da: podstaknu donošenje programa za primjenu AED-a na javnim mjestima i edukaciju laika; prilagode nacionalna zakonodavstva sa ciljem olakšanja sprovođenja postupaka oživljavanja i defibrilacije od strane nemedicinskog osoblja; sistemski prikupljaju podatke radi osiguranja povratne informacije i upravljanja kvalitetom u okviru svakog programa; proglase sedmicu svijesti o srčanom zastoju s ciljem podizanja svijesti i nivoa obrazovanja šire javnosti, ljekara i zdravstvenih radnika; donesu i sprovode nacionalne strategije za jednakost pristupa visokokvalitetnim postupcima oživljavanja; donesu zakonodavstvo koje će osobama koje dobrovoljno pružaju prvu pomoć u slučajevima vezanim za ova hitna stanja predvidjeti oslobađanje od odgovornosti.

Republika Hrvatska prepoznala je važnost i značaj Evropske Deklaracije te je navedene preporuke ugradila u „Nacionalnu strategiju razvoja zdravstva 2012.-2020.“ (“Narodne novine RH”, broj 116/12.) Osnovne aktivnosti Nacionalnog programa javno

dostupne rane defibrilacije „Pokreni srce – spasi život“ su javno-zdravstveno promovisanje važnosti rane defibrilacije edukacijom građana i senzibilizacijom šire javnosti, zatim povećanje dostupnosti AED-a i edukacija što većeg broja laika za sprovođenje postupka oživljavanja uz upotrebu AED uređaja. Sprovođenje osnovnih aktivnosti utvrđeno je Pravilnikom o standardima za sprovođenje programa javno dostupne rane defibrilacije (“Narodne novine RH”, broj 86/20). Mrežu AED u Hrvatskoj u ovom trenutku čini 585 uređaja instaliranih na javnim površinama širom te države.

U Italiji je 4. avgusta 2021. godine predsjednik Republike proglasio Zakon i njegovo neposredno djelovanje o primjeni poluautomatskih i automatskih defibrilatora. Riječ je o višegodišnjem programu širenja i korišćenja poluautomatskih i automatskih eksternih defibrilatora, čiji je zakon usmjeren na favorizovanje progresivne difuzije i upotrebe poluautomatskih i automatskih eksternih defibrilatora. Italijanski parlament je prvi koji je Evropski kodeks prakse o AED ugradio u zakon. U ovom zakonu u bitnom je uređeno: obavezno instaliranje AED uređaja u preduzećima javne uprave u kojim je zaposleno najmanje petnaest službenika i koji pružaju javne usluge, uključujući i javni prevoz; utvrđeni su kriterijumi i metode za ugradnju AED uređaja, na odgovarajući način, označeni odgovarajućim znakovima, dajući prednost njihovom instaliranju, gdje je to moguće, na mjestima dostupnim 24 sata dnevno; sportski klubovi koji koriste javne sportske objekte dužni su instalirati AED uređaj; ljudi koji priteknu u pomoć sa kardiopulmonalnom reanimacijom (CPR) i AED-om sada su zaštićeni zakonom; AED i CPR edukacija postaje obavezna u školama, za učenike od 10-18 godina života i saradničko osoblje; služba hitne medicinske pomoći (HMP) uspostaviće i održavati nacionalni registar AED uređaja; 16. oktobar će biti ustanovljen kao novi Dan svjesnosti o srčanom zastoju u Italiji. Implementacija navedenih odredbi iz Zakona koji je donijela Republika Italija predstavlja značajan korak naprijed za intervenisanje u slučaju vanbolničkog srčanog zastoja. Ovaj zakon podiže javnu svijesti o iznenadnom srčanom zastoju i mogućnost za svakog pojedinca da postane dio ovog rješenja.

Svrha Prijedloga zakona je da se zbog potrebe uspostavljanja javno dostupne rane defibrilacije, uspostavi institucionalni okvir koji će osigurati sprovođenje osnovnih mjera održavanja života javno dostupnom automatskom eksternom defibrilacijom uz upotrebu AED uređaja. Cilj donošenja Zakona je prepoznavanje laika u pružanju oživljavanja uz

upotrebu AED uređaja, u skladu sa Deklaracijom Evropskog parlamenta od 14. juna 2012. godine o uspostavljanju Evropske nedjelje svijesti o srčanom zastoju i Preporukama Evropskog udruženja kardiologa i Evropskog savjeta za reanimatologiju za korišćenje automatskih eksternih defibrilatora u Evropi. Potrebno je dakle osigurati odgovarajuće zakonodavstvo koje će omogućiti laicima dobrovoljno pružanje prve pomoći u slučajevima vezanim za hitna stanja srca. Takođe, potrebno je donijeti podzakonski akt o sprovođenju programa javno dostupne rane defibrilacije kojim će se definisati uslovi za sprovođenje osnovnih mjera održavanja života javno dostupnom automatskom eksternom defibrilacijom uz upotrebu AED uređaja, u smislu postavljanja AED uređaja na javnim i drugim prostorima, njihovog korišćenja, obavezne edukacije za sprovođenje osnovnih mjera održavanja života uz upotrebu AED uređaja, te uslovi za sistem kontrole kvaliteta.

III USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

1. Usklađenost prijedloga propisa sa *Acquis Communautaire*om

a) Usklađenost prijedloga propisa sa primarnim izvorima prava Evropske unije:

- UFEU - Ugovor o funkcionisanju Evropske unije, Dio treći, Politika i unutrašnje akcije Unije, Glava XIV: Javno zdravlje, član 168 tačka 1/ Treaty on the Functioning of the EU, Part Three, Union Policies and Internal Actions, Title XIV: Public Health, Article 168 Item 1, **Celex: 12008E168**

Potpuno usklađeno / fully harmonized

b) Usklađenost prijedloga propisa sa sekundarnim izvorima prava Evropske unije:

- Deklaracija Evropskog parlamenta od 14. juna 2012. godine o uspostavljanju Evropske nedjelje svijesti o srčanom zastoju / Declaration on the establishment of a European Cardiac Arrest Awareness Week, **Celex: 52012XP0266**

Potpuno usklađeno / fully harmonized

2. Usklađenost prijedloga propisa sa ostalim izvorima međunarodnog prava:

- OUN Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, član 12 stav 2 tačka d).

Potpuno usklađeno / fully harmonized

3. Organizacije koje donose smjernice koje su važne za oblast korišćenja automatskih eksternih defibrilatora u Evropi

- Preporuke Evropskog udruženja kardiologa (European Society of Cardiology - ESC) i Evropskog savjeta za reanimatologiju (European Resuscitation Council – ERC) za korišćenje automatskih eksternih defibrilatora u Evropi.

Potpuno usklađeno / fully harmonized

IV OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Prijedlogom je u članu 1 predviđen novi član 16c shodno kojem se pružanje zdravstvene zaštite može obavljati sprovođenjem osnovnih mjera održavanja života javno dostupnom automatskom eksternom defibrilacijom uz upotrebu automatskog eksternog defibrilatora (AED uređaja), u slučaju da se nekom licu dogodi srčani i/ili zastoj disanja u okruženju gdje je postavljen AED uređaj. Stav 2 novog člana 16c sadrži odredbe o mjerama za održavanje života uz upotrebu AED uređaja u okviru prve pomoći sprovode postupci oslobađanja disajnih puteva, održavanja disanja i krvotoka od strane lica koja nemaju obrazovanje zdravstvenog usmjerenja, a osposobljena su za sprovođenje osnovnih mjera održavanja života uz upotrebu AED uređaja, u slučajevima kada neko lice doživi iznenadni zastoj srca i/ili disanja u okruženju gdje je postavljen AED uređaj, do dolaska hitne medicinske pomoći. U stavu 3 predviđeno je da Ministarstvo propisuje bliže uslove za pružanje zdravstvene zaštite putem javno dostupne rane defibrilacije i druga pitanja od značaja za ovu vrstu zaštite.

Član 2 Prijedloga predviđa donošenje podzakonskog akta od strane Ministarstva.

Član 3 Prijedloga sadrži odredbu o stupanju na snagu.

V PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona potrebna su sredstva iz budžeta Crne Gore, dok bi se dodatna sredstva mogla obezbijediti iz međunarodnih fondova, programa i projekata, kao i iz donacija i poklona pravnih i fizičkih lica.